

İlahiyyat Kültür Telifleri Neşriyatından :

SAYI — II

KÖYLÜ KARDEŞ

*Vatandaşlar arasında, iç içe
baş başa bir konuşma;*

Yazan :
ÖMER FEVZİ MARDİN

Yayan :
*İlahiyyat Kültür Telifleri
Basım ve Yayın Kurumu*

Acun Basımevi
İSTANBUL
1950

İlâhiyyat Kültür Telifleri Neşriyatından :

SAYI — II

KÖYLÜ KARDEŞE

*Vatandaşlar arasında, iç içe
baş başa bir konuşma :*

Yazan :

ÖMER FEVZİ MARDİN

Yayan ;

İlâhiyyat Kültür Telifleri

Basım ve Yayımlı Kurulu

Acun Basımevi
İSTANBUL

1 9 5 0

*Vatandaşlar arasında iç içe başbaşa
bir konuşma*

K Ö Y L Ü K A R D E Ş E :

Şehirli Lisanından

Canım kardeşim,

Sana faydalı olmak gayretile içim titriyor. Sana yarar hale gelemediğim için içim yanıyor. Sen; beni bekliyorsun ! Ben ; imkân beklivorum.

Lâkin imkânsızlık ; acımı taşırdı, işte yanarak yaşıyorum. Yurddaşlarımla baş başa derdleşerek sana imkân aramak, kalkınmana isabetli çareler bulmak için bu yazıları basıyorum.

Seni kalkındırmak imkânı, seni mahrumiyetlerinden kurtarmak imkânı, işte bu; benim ömür süren bir emelim, ve her şehirlinin, kasabalının yüreğinde kaynayan emelin bir damlası nasıl imkân aramam ve yanarak, çırpınarak aramam ki sen ; Allaktan sonra benim her şeyimsin.

Dinime göre : Sen kardeşimsin.

İnsanlığımıza göre, müşterek vücûdumsun

Türklüğüme göre : Allaktan sonra tek dayanağımsın. Gücüm kuvvetimsin. Hürriyetim için Şehit olmuş cedlerinin bereketi, Allahın emanetisin. Sen benim en iyi, en aziz bir şeyimsin.

Sırtımı sana vermiş hür yaşıyorum. Elimi sana uzatmış verdiğini yiyorum, verdiğini giyiniyorum. Yer yüzünde seni; kolum kanadım biliyorum ; seni Hakkın rahmeti, nimeti biliyorum. Seni Allahın uzanmış bir koruyucu eli biliyorum.

İşte :

Ben de sana böyle olmak istiyorum. Çünkü senin bunu istemen hakkın! en tabii hakkın! Benim de iliklerime kadar boyun borcum: Bu borcu ödemeğe beni Allahım, vicdanım, şuurum, ve ecdadımın az z ruhu her an çağırıyor. Ben ki; her bilginin kaynağındayım, her san'atın tezgâhındayım Bütün dünya yeniliklerinin toplandığı yerdeyim.

Bütün bu öğrendiklerimi sana borçlanıyorum. Hal buki borçlarımı ödeyemiyorum. Bu halde ne bilgim; saadet veriyor, ne edindiğim varlık rahatlık veriyor. Sensiz bana her şeyim haram, sanki ateş, yalnız yakıyor, Sensiz her tad; acı! sensiz bir şey tad vermiyor.

Her saadet ânımda ruhun karşıma dikiliyor. Ve gözümü yaşırtıyor.

Dinim bana : «Gelirinin sana yeterden fazlasını gelirsizlere ver» diyor. Kur'ânıkerimin emri böyle.

Yine Dinim bana : «Muhtacı kendine tercih et.» Diyor. Bu esasa göre : Maddî, manevî hiç bir varlığımı kendime hasretilip saklayamayacağım. İki gömleğimin birini olmiyana vereceğim. İki dilim ekmeğimin birini aç olana vereceğim. Faydalı bilgilerimi herkese öğreteceğim. Zararlı şeylerin zararını herkese bildireceğim. Allahın farz kıldığı bir mükellefiyetle iyiliğe çalışacağım, iyi yolları bilgimle aydınlatacağım ve kötü yolların zararlarını haber vereceğim. İşte benim bütün ömür ilâhî, güzel vazifem

Zira : Bilen bilmiyene, varlıklı varlıksıza, fikirli fikirsize, tecrübeli tecrübesize borçludur.

Ve bu esaslarda Allahın hepimizden istediği şudur : Görileri ilerletmek, mahrumları kavuşturmak, yoksulları korumaktır. Derdliileri kurtarmak, her insanı insanlığa

İlayık bir hale getirmek ve Allahın insan yaratmaktaki güzel muradına insanı erdirmektir.

Allahtan korkan, insanlık gayreti duyan her imanlı insan; bu düşüncelerin tazyikini, gayretini kalbinde duyar. Bu esaslar, onun her gün, gün doğar gibi gâye olarak kalbine doğar, ancak çalışmakla rahatlar aksi halde azab ve ızdırab duyar.

Aziz köylü kardeşim.

Ben; bu fikirde tek şehirdi değilim. İmanlı vicdanlı her şehirdi veya kasabalı böyledir. Ben o büyük cemaatten ancak biri ve varlıksızıyım. Bu halteşmeye ben lâkırdı ile başlıyorum. Ve onlara sana gelecek bir yol araştırıyorum. Onların senden esirgeyecekleri bir şeyleri yok, yalnız, Allah yolunda, Allah için sana ayırdıkları şeyleri sana akıtacak emin yola, işler yola ve bu yola çıkacak ve bu güzel işe Allah için kendilerini verecek hususî şahıslara ihtiyaçları var. Onlar bilirseler ki verdikleri; bir köylünün ve en ziyade muhtaç bir köylünün eline hemen geçecek, onlar ne kadar heveslenip hararetlenecekler özenip bezenecekler. Hele gönderecekleri köylünün yeri, hali ve hüviyyeti de kendilerince bilinmiş olursa o aileyi onlar kardeş gibi ne samimiyetle benimsiyecekler. Gurbetteki evlâtlarını düşünür gibi her şeylerini seve seve düşünecek ve kollarını uzatacaklardır.

Ev köylü kardeş,

Şehirliyi kendinden ayırma Onlar da zindendir. Senin hamurundan, senin canından, kanındandır. Onlar da bugünkü maddî, manevî varlığı sana bana temin etmiş, tarihte şeref mirası kazandırmış fedakâr babaların anaların evlâtlarıdır. Sen de, onlar da, düşündükçe, olgunlaştıkça karşılıklı yürekler yaklaşıp, hisler tutuşacak, ruhlar sarımaşacaktır. Hakikat yolunda bu ilerleyiş her iki tarafa ne güzel alâka zevkleri duyurtacaktır.

tır. Tek ihtiyaç; dediğim gibi seninle kolay, emniyetli bir muvasalaya, seninle irtibat, haberleşme ve ulaştırma yoludur.

Allahın överek yarattığı insan; şehirli olsun, köylü olsun, insanlık cevherine sahibdir. Elverirki onu geliştirecek imkânlar bulunsun. Sen şehirliye muhtaç olduğun her şeyi verirsin de o senin muhtaç olduğun her şeyi vermeği nasıl duymaz ve düşünmez, bir insan borçlanır da borcunu nasıl düşünmez. Borçluyu borçlu yaştatan, âzap içinde çırpındıran imkânsızlıktır. Ve bu imkânsızlığın âzabı, ıstırapı; hakikati bilmiyenden ziyade bilende ne kadar çok ve ne kadar derindir. üzerinde konuştuğumuz bu mevzû; içtimai yardım mevzuudur. buna dair Kuranikerimden bazı âyetler dercediyorum.

Kuranikerimden:

Mekkeli ve Medîneli mü'minler hakkında

(59 — Haşır — 9): «Kendilerine hicret edenleri severler. Ve onlara verilenden kalblerinde hased, gayz ve arzu gibi bir şey bulmazlar. Eğer kendileri [Medîneliler] muhtaç olsalar bile onları [Mekkelileri] nefisleri üzerine [Yani kendilerine] takdim ederler [Üstün tutar tercih ederler.] Ve nefsin nekesliğini menederler. Onlar felâha [Kurtuluşa, saadete] erenlerdir.

Diğeri:

Yetimler hakkında

(2 — Bakara — 220) «Senden yetimler hakkında [Ne yapalım diye] sorarlar de ki onların işlerini islâh; hayırdır. Onlarla münasebetinizde sizin kardeşleriniz olduklarını düşününüz.»

Diğeri:

(4 — Nisâ — 8): «[Eytam hakkında] Allahtan korkub sakınsınlar doğru ve hak sözü söylesinler.»

Diğeri:

(5 — Maide — 3): «Hayır ve Hasenât ve takvâ üzerine [takvâ yâni eyiliğe: teşvik, fenalıklardan sakındırmak esasında] birbirinize yardım ediniz.»

Diğeri:

(58 — Mücadele — 9): «Hayır ve takvâ ile [Yani eyiliğe teşvik, fenalıklardan sakındırmak yolunda] meşveret edin.»

Diğeri:

(18 — Kehf — 44): «Rabbinin cemaline kavuşmak isteyen; salih amel [Eyilik işleri] işlesin.»

Diğeri:

(8 — Enfal — 74): «Siz birbirinize dost ve yardımcı olmazsanız yer yüzünde fitne ve büyük fesâd olur.»

Diğeri:

(19 — Meryem — 96): «İman eden ve eyilik işleri işleyenler için Allah aralarında muhabbet kılar.»

Diğeri:

(3 — Âli İmran — 104): «Sizden halkı hayıra davet eden, hayırlı şeyler yaptıran ve fenalıktan sakındıran bir millet olsun. Öyle bir milletin efradı; felâh [Saadet] ve necat buluculardır.

Diğeri:

(41 — Fussilet — 33): «Allahutaalâya davet eden ve eyilik işleri işleyip ben de müslümanlardanım diyen kimseden daha güzel sözlü kim vardır.»

Diğeri:

(22 — Hac — 78): «Ve Allah yolunda uğraşın. O sizi insanlar arasından seçti.»

Diğeri:

(98 — Beyyine — 7 ve 8): «Şunlar ki iman ettiler ve eyilik işleri işlediler, onlar mahlûkların en hayırlı-

larıdır, onların Rableri yanında mükâfatı; ağaçları altından nehirler akan (aden) cennetleridir ki orada ebedî kalırlar. Allah onlardan ve onlar da Allahdan râzı olurlar. Bu mükâfat ve ikram Rabbinden sakinanlar içindir.

Bir teşebbüs

«Bu mevzuu ilk bir fikir halinde bir gazete vasıtasıyla vatandaşlarımın gözü önüne koymak ve köylüye fiili yardım işine evvelâ ona topraktan yüksek bir korevetde ve yumuşak bir yerde yatma iukânını temin teşebbüsünden başlamak istedim. Gazete bunu basmadı, belki makalem uzundu basmadı veya başka bir mülâhazası vardı bilmiyorum. Fakat ben bu makaleyi aynen buraya dercediyorum.

Makale:

«Memleket; kalkınmış olmak için çok geri kalmış olan köyleri, köylüyü kalkındırmak ilk iştir. Şehirlerin kendi başlarına kalkınması; hiç kalkınmamış köyler ortasında bir garibe teşkil eder. Kalkınmış şehirler etrafındaki köylerin hâsin hali de şehre göre bir garibedir. Bir aile; bir dam altında bir vücut telekki olur; nur da bir semâ altında bütün insanlar bir tek vücut sayılır; muayyen bir hudud içinde hürriyeti ve müşterek refah ve saadeti için can, baş koymuş, varını yoğunu cömerdlikle harcemiş bir milletin bütün insanları nasıl bir vücut sayılmaz. Elbette sayılır. Fakat bir vücut sayılmanın târifi: Bu birlik uzuvlarının yekdiğerinin elemine, kederine, refahına, saadetine ortaklığıdır. Ve kederi ferahlığa çevirmek için tam ve hakiki bir hassasiyyet ve tam bir alâka gayreti ile her birinin bir birine yardımı, birbirine dayanmasıdır. Ve bu esasta hepsinin devam üzere iş birliği ve faaliyetidir. Nasıl ki

tek vücutta: âzaların her hangi birinin elemine diğeri kayıtsız kalamaz, sinirler, onu vücutta dolaştırır durur, dimağ bütün acılığın döküldüğü yer olur, yürek yanar, göz ağlar, dimağ çare arar, el ayak kımıldar, ve insan çirpırır. İşte tek vücut olmadan beklenilen alâkanın tabii hali bu.

Bunu memlekete tatbik edersek şu neticeye varırız. Şehirli köylüye lâkayd kalamaz. Mânevver; etrafına kayıtsız kalamaz. Köylü ağlarken şehirli, şehirli ağlarken köylü gülemez. Ya hep beraber ağlanacak ya hep beraber gülünecek, ve daima "güler yüz temini için el birliğiyle mütemadiyen çalışılacak. o halde köylerin göksünden kopup ayrılmış gibi şehirler kendi başlarına koşup kalkınamaz, ayagını muhakkak köylüye uydurmak ve onu beraber koşdurmak ve hiç değilse yürütmek gerekir. Halbuki şehirlerde kat kal binalar yükselirken benim canım kardeşim köylü halâ toprağın üstünde hatta kimi bir mezar derinliğinde çukurda bile.

İlk ve ilk iş; onun aziz vücutunu rutubetten kurtarmak için bir karışık olsun bir kerevete çıkarmak, ondan sonra da velev bir ot minder olsun altına yumuşak bir şey sermek, yorgun başını bir yastığa yaslamaktır. Bu bittikten sonra ot minderi yüne veya pamuğa çevirme sırası gelir.

Ferden her şehirli şiltesinin bir fazlasını köylü kardeşine hediye etmeğe, fazla şiltesi yoksa bir ot minder kılıfı dikip vermeğe hazırdır. Bundan büyük ve ömürlü hayrat her ferd için ne olabilir ki kuru yerden kurtulacak her köylü kardeş o yumuşak yere uzandıkça rahatlayacak yalnız gönlü, dili değil bütün mesamati bu hayrı yapana, hayır dua edecek. İşte bu; ömüre süren bir hayrat. Buna her şehir, her kasaba kendine en yakın köyden başlayarak sıra ile hep birden bu teşebbüse girişmeler bir kaç senede bile olsa yine güzel bir

netice ele gelir hem devlete masraf ettirmeden olur. Hemde kalkınmanın olduğu kadar şehirli ile köylü arasında yürek, his ve vücut birliğine de ilk ceryan verilmiş olur.

Tekrar ediyorum. ferd olarak şehirli ve kasabalı bunu hediye etmeğe ta candan hazırdır. İş ondan alıp köylüye dağıtmağa kalıyor, bu da bir küçük teşkilât meselesi, emniyet edilir bir kaç insanın bir araya gelecek bir kurul kurmasıyla harekete geçmesi meselesidir.

Yukarıda kerevet dediğim şey; mutlaka tahta olmak lâzım gelmez. Çit çubuklarından da bu kerevet çatılabilir. El değmişken bir çit masa da yapılırsa ne güzel bir adım atılmış olur.

Teşkilât ve teşkilâtdaki ideal

İdeal; sevk-ı- vicdanî ile köylünün kalkınmasına şehirli ve kasabalı her ferdin işe sarılması ve işi mukaddes bir vazife olarak benimsemesidir.

Millet; şehirli, kasabalı ve köylü olarak ilk kuruluşda sevk-ı tabii ile bir iş ve hayat bölümü yapmıştır.

Gaye; birbirlerinin maddî, manevî ihtiyaçlarını tamamlamak ve tek vücut olarak milleti yaşatmak ve medenî hayatta bir küle olarak ilerletmek ve her günün yeni vasıtalarından müşterek menfaate istifadeyi temin etmektir. Bunun için şehirden kasabadan köylere yardım akacak yol [vasıta] lâzımdır.

Yani:

Hükûmetin kendi resmî vasıtalarına ilâveten hususî yollar lâzımdır.

Hükûmet vergi alıyor, bu vergiden maida (Kızılay) gibi türlü yardım müesseseleri var, onlara iane de temin ediyor. Bizim istediğimiz bunlardan ayrı ve sırf millî ve hususî teşebbüsle temin edilecek yollardan şehirliyi

köylüye bağlamak, ve şehirlinin ilâhî ve insani ve millî bağlılık ve kardeşlik gayreti ile yüksek hislerinden köylünün faydalanmasını mümkün kılmaktır.

Öyle esaslı bir surette ki:

Köyler; muhitinde bulundukları şehirlerin, kasabaların mahallelerine ev ev taksim edilsin. Her şehirli bir muayyen köyün bir muayyen evinin çocuğunu çocuğunu en yakın akrabası gibi benimsesin. En hususî bir alâka ile onlara yakınlık duysun. Ve elinden gelen yardımı ona yapsın. Yalnız kapıdan bir şey verip savar gibi değil, onu ailesinden köyde yerleşmiş bir evlâd gibi bilsin. Evini gidib görsün, eksiklerini kaydetsin, bir program tahtında tedricen onu tamamlamağı bir zevk, yüksek bir vicdan hazzı bilsin. Hastalığında alâka gösterson, şehre düşen işlerinde yol gösterson. Evdeki hayat seviyesi düşüklüklerini tedrici telkinlerle, yükseltsin, ona güzel fikri en doğru yolu gösterson. Ve bunları partizanlık fikri dışında sırf ilâhî bir vazife diye Allah için yapsın, insanın insana Türkün Türke vazifesi diye yapsın.

Şehirli ve kasabalıya bu hususî yardımlarıyla borçlanan âli-cenab Türk köylüsü; o da bu hususî borcun altında kalmaz, o da vicdanının emrettiği halinin müsaadesi nisbetinde yapar. Şehirlinin hiç değilse odununu kömürünü, tavuğunu, yumurtasını bu gibi mümkün şeyleri ucuza temin eder. Eyilik hiç bir mahlûk arasında karşılıksız kalmaz.

Tabiidir ki köy evlerinin şehir ve kasaba evlerine taksimatında köylünün de şehirlinin de rizası aranır. Herbirinin hali, vakti ve seviyesi göz önüne alınır. Zengin, görgülü bir köylüyü fakir, görgüsüz bir kasabalıya bağlamaktan iki taraflı bir faide hasıl olmaz. Ve iyi bir netice alınmaz.

Ulaştırma

Ulaştırma işi ; bir teşkilât meselesidir. Kademeli teşkilâta en geniş mikyasta malik olan; hükûnettir. İkinci derecede (Kızılay) veya (Yardım Sevenler) gibi yardım müesseseleri ve partilerin siyasi teşkilleri gelir.

Bu işi tamamiyle hükûmet teşekküllerine bırakmak işin ruhuu ihtiva eden halk arası teşebbüs gayretini, yani halkın doğrudan doğruya kendi ferdleri arasında yardımlaşma için duyacağı hevesi azaltır. Ve bu hususî teşebbüslerin köylü ile şehirli ve kasabalı arasında temin edeceği tanışma, yaklaşma, sevişme, hususi dostluk gayretleri duyma imkânlarını da ortadan kaldırır. Halbuki bu netice; yardım esas kadar mühimdir.

Resmî yardım müesseselerinin tavassutuna gelince onların da resmiyeti bu mahzuru taşır ve kademeli teşkilâtları kifayetsizdir.

Siyasî partiler için bu iş kademeli teşkilâta malik olmaları dolayısıyla kolay ve kendi partileri hesabına maddî, m a n e v î çok kazançlı bir iştir. Fakat bu ilâhî, insanî ve millî işi bir partinin kendine hasretmesi doğru değildir. Hem kayırmalar baş gösterebilir. Hem de partili partisiz her çeşit halkın milletçe yaptığı bu yardımın bir tek parti kanalından geçmesi kusurludur. Bu; ancak partilerin partiler dışında müşterek kurullar kurmaları mümkün olur, ve bu kurullar partiler arasında memleket hesabına bir iş birliği ile güzel münasebetlerin idamesine güzel bir vesile de olabilir.

Nisan 1950

İlâhiyyat Kültür Telifleri Besim ve Yayını
Kurumunun basılan ve basılmakta olan
risale ve kitapları

Fiyatı
Kuruş

- 10 — Kurumun Beyanname ve Nizamnamesi
... — 1 inci kitap (Köylü kardeş) basılmakta
15 — 2 nci risale (Köylü kardeş)
15 — 3 üncü risale (Türk ve Demokrasi)
... — 4 üncü kitap : (Tasnifli ve fihristli) Kur'anı
Kerimin türkçesi (basılmak üzere)
... — 5 inci kitap (Varidat - 1 - Süleyman) şerhi
basılmakta.

İlâhiyyat Kùltür Te'lifleri Basım ve Yayım
Kurumu neşriyatının tevzi ve perakende
satış yerleri

Toptan tevzi yeri

Yeni posrtahane arkası — Aşir efendi caddesi —
İmar Hanı 3 üncü kat No. 23 Kurumun idare
merkezi. Telefon 26948

Perakende tevzi yeri

İstanbulda

Ankara Caddesi — No. 62
1 — İbrahîm Hilmi Kitabevi

Galatada

2 — Kitap ve gazete bayi: Ali Akbaba Karaköy
meydanı Galici Han altı No. 34